

for ikke gjorde den Gavn, som den kunde og burde. Jeg skal indrømme, at der er særdeles meget Sandt i, hvad der saaledes er sagt, og jeg skal tillige fremsætte min Opfattelse af, hvorfor det er kommet dertil. Da man her i Landet gik ind paa endelig at reformere vort høiere Underviisningsvæsen, navnlig i Nazarene omkring 1850, — ogsaa for den Tid, — naar man tænkte paa, hvorledes man skulde gaare frem, tog man væsentlig det tydske og navnlig det preussiske Underviisningsvæsen til Forbillede. Man dannede en Mængde Gjenstande op, som man i tidligere Dage ikke kjendte i Skolen, og der blev henlagt til Underviisningen Fag, som man tidligere ialfald kun havde i de allerlaveste Classer. Da man nu ikke vilde blive ved med, hvad man havde havt i forrige Tider, nemlig en Underviisning paa 44 Timer om Ugen, istedetfor at nu 32, naar Sang og Gymnastik ikke regnes med, en Maximum, saa blev man nødt til, naar man samtidigt formindskede Timernes Antal og forøgede Fagene, at henlægge færre Timer til hvert Fag, og Følgen deraf blev, at den Underviisningstid, der blev skænket Latinen og Grækken, blev betydelig ringere, end hvad den tidligere var, ja indtil omtrent det Halve mod, hvad den var dengang, jeg gik i lærde Skole. Da man altsaa ikke havde den samme Tid som tidligere til denne Underviisning, blev man nødt til at give Slip paa een af Delene enten paa det Grammatikalske, det Formalistiske, eller paa Forsøget paa at sætte Disciplinene ind i den gamle Tids Bæsen, og af let begribelige Grunde, som jeg ikke her skal berøre videre, og hvoraf nogle ere almindelige og andre berøe paa en enkelt Personlighed, skete det saaledes, at Philologerne toge den formalistiske Deel og lærte Disciplinene Grammatiken, Regel paa Regel, til stor Fortvivlelse for Mange og efter min Mening til liden Vaade for Underviisningen. Men jeg skal kun gjøre to Bemærkninger. Den første er den, at hvis jeg har forstaaet det rigtigt, saa er det Hensigten nu med Delingen af Underviisningen i de forskjellige Curfus at kunne skænke Latinen og Grækken, som bliver tilbage, saamegen Tid, at man bliver istand til at lade Disciplinene ind ogsaa paa den Side

af Oldtiden, hvorigjennem man lærer dem dens Bæsen at kjende og gjør dem bekjendt dermed saaledes, at de senere kunne sætte sig ind deri. Det er netop dette, der skal vindes ved den foreslaede Forandring, og det er derfor urigtigt at tage de Feil, der nu klæbe ved denne Underviisning og sige, at de overføres paa det Nye, som netop bestræber sig for at blive fri for dem. Den anden Bemærkning skal jeg henvende til dem, der have lagt saa stor Vægt paa det Oldnordiske, at de endog ere gaaede saavidt, at de ville have en Classe for Oldnordisk og Historie — Noget, som jeg senere kommer tilbage til. De have talt om de „rige og skønne Sprogformer i det Oldnordiske“; men jeg skal spørge dem, om det ikke, naar de fik Lov til at drive Underviisningen i det Oldnordiske, vilde blive en Formalisme, der er langt større end den, som Grækken og Latinen frembyder? Jeg spørger dem, der kjende Noget til det Oldnordiske, om det ikke vilde blive saaledes. Det ligger jo i Sagens Natur, at jo ældre et Sprog er, jo længere det ligger tilbage i Tiden, desto flere Former behøvede Folk for at gjøre sig forstaaelige for hverandre, medens derimod, jo mere kultiveret Folket er, desto færre Former behøver det, hvad der jo ogsaa sees af de meest udviklede Sprog. I den Henseende kan det tydske Sprog ikke stilles frem som en Undtagelse, thi det er et Skriftsprog, der næsten er ligesaa dødt som Latin og Græsk, idet der er meget saa Mennesker i Tydskland, der tale det tydske Skriftsprog, hvad Enhver veed, der har opholdt sig nogen Tid i dette Land. Men, som man veed, ere Formerne lastede bort i det Franke og Engelske, medens man ogsaa veed, hvorledes det vrimler af Former i Oldnordisk, saa at de, der tale om Formalisme, vel skulde vogte sig for at lægge saa megen Vægt paa det Oldnordiske. — Der er af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen) blevet talt om, at Artium burde ophæves. Det er en smuk Tanke, og den tiltaler øieblikkeligt som Alt, hvad der saaledes kommer i Frihedens hellige Navn. Men er det praktisk? Det ærede Medlem havde sine Betænktheder med Hensyn til Eleverne, men, sagde han: Lad det blive deres Sag, om de kunne følge